

MEĐUGENERACIJSKE VRIJEDNOSNE ORIJENTACIJE I VRIJEDNOSNI PRIORITETI

*Valentina Bolčević Novak, mag. paed. et educ. phil.*⁴⁹
*Kornelija Mrnjauš, izv. prof. dr. sc., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet*⁵⁰

Sažetak: *Vrijednosti imaju prepoznatljivu ulogu u životu svakog pojedinca i društva, a pitanja poput: Za koje je vrijednosti potrebno odgajati? Koje su vrijednosne orijentacije i vrijednosni prioriteti mladih? Postoje li razlike u vrijednosnim orijentacijama i vrijednosnim prioritetima mlađih i starijih generacija? uvijek su aktualna. U ovom se radu predstavljaju rezultati istraživanja kojem je cilj bio ispitati vrijednosne orijentacije i vrijednosne prioritete djece i njihovih roditelja kako bi se ukazalo na (ne)postojanje međugeneracijskog prijenosa vrijednosti u obitelji. Rezultati istraživanja pokazali su kako djeca i njihovi roditelji iskazuju sličnosti u svojim vrijednosnim prioritetima, što upućuje na postojanje međugeneracijskog prijenosa vrijednosti. Oslanjajući se na postavke Schwartzove teorije univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti, pokazalo se kako obje skupine ispitanika značajnim procjenjuju vrijednosti koje pripadaju motivacijskim tipovima vrijednosti univerzalizam, nezavisnost i dobrohotnost, dok najmanje značajnima procjenjuju vrijednosti koje pripadaju tipovima moć, tradicija i postignuće. Ispitivanjem povezanosti vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja prema deset motivacijskih tipova vrijednosti, utvrđeno je da povezanost postoji s obzirom na motivacijske tipove vrijednosti moć, tradicija, konformizam i sigurnost.*

Gljučne riječi: *mladi, vrijednosti,, vrijednosne orijentacije, vrijednosni prioriteti, međugeneracijski prijenos vrijednosti*

Uvod

Vrijednosti i proučavanje vrijednosti dio su istraživačkog područja unutar kojeg se još uvijek pronalaze brojna neslaganja i otvorena pitanja među istraživačima (Ferić, 2009). Unatoč tome, vrijednosti predstavljaju važan predmet proučavanja svih društveno-humanističkih znanosti, a često se koriste i kao interpretacijska kategorija u objašnjavanju mnogih društvenih pojava i procesa (Ilišin, 2011). Razlog tome leži u činjenici kako se čovjeka i društvo ne može objasniti niti razumjeti bez rasprave o individualnim vrijednostima i vrijednostima društva u čijem okruženju on egzistira (Vujčić, 1987). Vrijednosti izražavaju povezanost čovjeka s društvom u kojem živi, određuju kulturološki identitet društva te su temeljna polazišta kulture svake društvene zajednice (Reić Ercegović i Koludrovac, 2010; Miliša, Dević, Perić, 2015; Visković, 2013). Također, vrijednosti usmjeravaju ljudski život, kao i čovjekovo cjelokupno djelovanje u društvu (Hoblaj, 2007; Jukić, 2013).

Vrijednosti se prvenstveno usvajaju kroz proces socijalizacije, u čemu najistaknutiju ulogu imaju obitelj i škola kao primarni „prenositelji“ i „učitelji“ vrijednosti (Reić Ercegovac i Koludrović, 2010). Shodno tome, aktualiziraju se pitanja, poput: Koje je vrijednosti potrebno prenijeti i poučavati? Za koje je vrijednosti potrebno odgajati? Koje su vrijednosne orijentacije i vrijednosni prioriteti mladih? Postoje li razlike u vrijednosnim orijentacijama i vrijednosnim prioritetima mlađih i starijih generacija? Je li došlo

---

⁴⁹ vbolcevic@hotmail.com

⁵⁰ kornelija.mrnjaus@uniri.hr

do promjene sustava vrijednosti i vrijednosnih orijentacija unutar društva? Ova pitanja od osobite su važnosti za odgoj mlade generacije u vrijednosnom smislu, budući da predstavljaju orijentire roditeljima, učiteljima i odgajateljima u moralnom odgoju i odgoju za vrijednosti mladih (Vujčić, 1987).

U kontekstu mnogih ekonomskih i političkih promjena, kao i obrazovnog i tehnološkog napretka, osim za proučavanje individualnih vrijednosti pojedinca i društava, sve više raste interes istraživača i za proučavanje tzv. vrijednosnih orijentacija (Janković, Berc i Blažeka, 2004). Jedna od definicija vrijednosnih orijentacija predstavlja ih kao životni stil, karakterističan za individuu, određen nekom središnjom, osobnom vrijednošću, pri čemu se vrijednosne orijentacije promatraju kao opći cilj, a životni stil kao način ostvarenja tog cilja (Mladenović i Knebl, 2000, prema Bojović, Vasiljević i Sudzilovski, 2015). Vrijednosne orijentacije može se promatrati i kao opće načine djelovanja i ponašanja pojedinaca u različitim situacijama, odnosno kao opće principe ponašanja i djelovanja pomoću kojih se teži ostvarivanju određenih ciljeva (Ilišin, Radin i Županov, 1986). Također, može ih se definirati i kao skup temeljnih kriterija koji organiziraju i usmjeravaju težnje, potrebe i aspiracije pojedinaca i grupa (Tanović, 1972). U odnosu na vrijednosti, vrijednosne orijentacije razlikuju se po tome što one podrazumijevaju opća načela ponašanja i djelovanja u vezi s određenim ciljevima kojima pojedinac teži, dok su vrijednosti prihvaćene ideje o društvenim odnosima koje se nastoji ostvariti. Za razliku od vrijednosti, vrijednosne orijentacije su trajnije i općenitije te predstavljaju opće modele ponašanja u funkciji ostvarivanja konkretnih vrijednosti (Miliša, Dević i Perić, 2015). Do promjene vrijednosnih orijentacija dolazi kognitivnim sazrijevanjem pojedinca te ovisno o različitim društvenim situacijama s kojima se tijekom života susreće. Međutim, prevladava mišljenje kako svaki pojedinac ima svoju osobnu vrijednosnu orijentaciju po čemu procjenjuje što mu je važno u životu, odnosno koji su njegovi vrijednosni prioriteti (Visković, 2013).

Miliša, Dević i Perić (2015) navode kako je istraživanje vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih prioriteti mladih od osobite važnosti za razvoj pojedinog društva, budući da mogu ukazati na smjer u kojem se mijenja određena kultura ili društvo. Franz, Šakić i Ivičić (2002) utvrdili su kako adolescenti najveću važnost pridaju vrijednostima iz skupine samoostvarujućih vrijednosti (npr. zdravlje i prijateljstvo), dok najmanju pridaju onima iz skupine hedonističkih vrijednosti (npr. novac i razonoda). Slične su rezultate istraživanjem potvrdili i Vlah, Lončarić i Tatalović Vorkapić (2011). Utvrđeno je kako među adolescentima prevladava samoostvarujuća i konvencionalna vrijednosna orijentacija te da im vrijednosne prioritete predstavljaju ljubav, skladan život, obitelj, prijatelji i bliski prijateljski odnosi. Interes istraživača za proučavanje vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih prioriteti izražen je i na području koje se bavi pitanjem vrijednosti u obitelji, posebice njihov međugeneracijski prijenos te sličnosti u vrijednosnim prioritetima roditelja i djece (Barni i sur., 2014; Hoge, Petrilo i Smith, 1982; Goodnow, 1992; Grusec i Goodnow, 1994; Knafo i Schwartz, 2001). Međutim, Reić Ercegovac i Koludrović (2010) navode kako su se tek rijetka istraživanja bavila konkretnije povezanošću vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja.

Postojeća istraživanja o toj temi (primjerice Barni i Knafo-Noam, 2012; Demir i Kok, 2012; Thi Khanh Ha i sur., 2015; Tamm i Tulviste; 2014; Knafo i Schwartz, 2001; Moskvicheva i sur., 2016) najčešće kao istraživačku podlogu uzimaju *Schwartzovu teoriju univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti*. Uputno je ovdje spomenuti da je većina takvih dosadašnjih istraživanja pokazala kako se među vrijednosnim prioritetima starijih generacija (roditelja) najviše rangiraju one vrijednosti koje pripadaju motivacijskim tipovima vrijednosti dobrohotnosti, univerzalizma i konformiza (Ferić, 2009), dok se kod pripadnika mladih generacija (djece) kao dominantne vrijednosne orijentacije ističu nezavisnost i dobrohotnost (Knafo, 2002, prema Lebedina Manzoni, 2007). Shodno tome, ovim se radom nastoji doprinijeti u daljnjem istraživanju vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih prioriteti djece i njihovih roditelja uzimajući u obzir temeljne okvire *Schwartzove teorije univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti*.

Metodologija istraživanja

Glavni je *cilj istraživanja* bio ispitati i utvrditi vrijednosne orijentacije i vrijednosne prioritete djece i njihovih roditelja kako bi se ukazalo na (ne)postojanje međugeneracijskog prijenosa vrijednosti u obitelji. Ispitivanje i utvrđivanje vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih prioriteta djece i njihovih roditelja provelo se kroz nekoliko specifičnih *zadataka istraživanja*:

1. Ispitati vrijednosne orijentacije i vrijednosne prioritete studenata (djece) Filozofskog i Građevinskog fakulteta te Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci i njihovih roditelja.
2. Usporediti vrijednosne prioritete studenata (djece) Filozofskog i Građevinskog fakulteta te Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci i njihovih roditelja.
3. Utvrditi postoji li statistički značajna povezanost u vrijednosnim orijentacijama studenata (djece) i njihovih roditelja prema motivacijskim tipovima vrijednosti koji proizlaze iz *Schwartzove teorije univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti*.

U istraživanje se krenulo s dvije hipoteze:

1. H0 Postoji razlika u vrijednosnim prioritetima djece i njihovih roditelja.
2. H1 Ne postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja.

Za potrebe prikupljanja podataka primijenjen je kvantitativni istraživački pristup. Podaci su prikupljeni pomoću standardne verzije Schwartzovog *Personal Value Questionnaire* (PVQ) upitnika kojim se mjeri vrijednosne orijentacije i vrijednosne prioritete ispitanika kroz deset različitih motivacijskih tipova vrijednosti, njihovih motivacijskih ciljeva, kao i specifičnih vrijednosti koje ih predstavljaju. PVQ upitnik sastoji se od 40 čestica koje se odnose na kratke verbalne portrete osoba. Svaki portret opisuje ciljeve, aspiracije ili želje kojima se implicitno ukazuje na važnost pojedine vrijednosti za tu osobu, čime se dobiva vrijednosni profil ispitanika. Prilikom ispunjavanja upitnika, zadatak ispitanika je da se sa svakim od verbalnih portreta osoba usporede te da na skali od 1 – 6 (*jako poput mene; poput mene; nešto poput mene; malo poput mene; nije poput mene; uopće nije poput mene*) označe koliko toj osobi sličje. Tako ispitanici procjenjuju i rangiraju svoje vrijednosne prioritete bez da im se direktno govori o kojim se konkretnim vrijednostima radi (Schwartz, 2012).

Za potrebe ovog istraživanja na PVQ upitnik dodana je još i čestica kojom se nastojalo djecu ispitati kako procjenjuju važnost toga da njihov sustav vrijednosti bude jednak sustavu vrijednosti njihovih roditelja, odnosno ispitati roditelje kako procjenjuju važnost toga da sustav vrijednosti njihove djece bude jednak njihovom sustavu vrijednosti. Cjelokupna analiza prikupljenih podataka rađena je u *IBM SPSS Statistics 2.0* programu za obradu statističkih podataka. Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna povezanost u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja, korištene su metode bivarijatne statistike, odnosno provedena je jednosmjerna analiza varijance (ANOVA) za zavisne skupine rezultata. Zavisne skupine rezultata obuhvaćale su rezultate ispitivanja djece (Skupina 1.), njihovih majki (Skupina 2.) i očeva (Skupina 3.). Faktori po kojima su se razlikovale zavisne skupine rezultata bili su Schwartzovi motivacijski tipovi vrijednosti (*moć, postignuće, hedonizam, poticaj, nezavisnost, univerzalizam, dobrohotnost, tradicija, konformizam i sigurnost*) povezani sa svakom od skupina uzorka istraživanja.

Uzorak obuhvaćen ovim istraživanjem bili su studenti starije adolescentne dobi prve godine preddiplomskog studija Sveučilišta u Rijeci koji pohađaju neki od studijskih smjerova na Filozofskom i Građevinskom fakultetu te Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci i njihovi roditelji (Tablica 1.). S obzirom na vrstu uzorka, u istraživanju je korišten prigodni uzorak. Ova vrsta uzorka bila je odabrana zato što su studenti (u daljnjem tekstu „djeca“) bili dostupni istraživačima. Upitnici su preko djece bili dostavljeni i njihovim roditeljima koji su upitnik ispunjavali kod kuće. Ukupno je bilo podijeljeno 126 upitnika (jedan upitnik za studenta (dijete), jedan upitnik za majku i jedan upitnik za oca, a u konačnu su analizu rezultata uzeti samo oni upitnici koje su ispunili i djeca i roditelji (jedan ili oba dvoje).

Tablica 1. Uzorak istraživanja

Uzorak		Djeca	Majke	Očevi
Broj ispitanika (N)		56	55	47
Prosječna dob		19	48,5	52
Fakultet	Filozofski	53,57%		
	Građevinski	25%		
	Akademija	21,43%		
Spol	M	14,29%		
	Ž	85,71%		
Mjesto stanovanja	Selo	23,21%	27,27%	27,66%
	Grad	62,5%	63,64%	61,70%
	Prigrad	14,29%	9,09%	10,64%
Članovi obitelji s kojima žive	Oba roditelja	91,07%		
	Otac	3,57%		
	Majka	1,79%		
	Ostalo	3,57%		
Obrazovanje roditelja	OŠ		3,64%	2,13%
	SSS		72,73%	72,34%
	VŠS		7,27%	17,02%
	VSS		10,91%	8,51%
	MR		5,45%	

Rezultati istraživanja

Vrijednosni prioriteti djece i njihovih roditelja ispitivali su se s obzirom na popis specifičnih vrijednosti koje je Schwartz (1992) definirao u okviru teorije univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti, a koje su bile procjenjivane pojedinim česticama PVQ upitnika. Vrijednosne orijentacije djece i njihovih roditelja ispitivale su se s obzirom na Schwartzovih deset motivacijskih tipova vrijednosti, zbrojem dobivenih rezultata (aritmetičkih sredina) specifičnih vrijednosti podijeljenog s brojem specifičnih vrijednosti koje su obuhvaćene unutar pojedinog motivacijskog tipa vrijednosti. U nastavku rada slijedi tablični prikaz dobivenih rezultata istraživanja.

U Tablici 2. prikazani su dobiveni rezultati istraživanja te su u njoj izdvojeni rezultati za 10 najviše i 10 najniže rangiranih pojedinih vrijednosti ispitanika, odnosno 3 najviše i 3 najniže rangirane vrijednosne orijentacije. Što je aritmetička sredina (M) manja to je pojedina vrijednost, odnosno vrijednosna orijentacija ispitaniku važnija. Ispitivanjem čestice „sličnost vrijednosnog sustava“, a čiji rezultati nisu uvršteni u Tablicu 2., utvrđeno je kako djeca smatraju da je *malo poput njih* ona osoba kojoj je važno da njezin sustav vrijednosti bude jednak sustavu vrijednosti njezinih roditelja, dok roditelji smatraju da je *nešto poput njih* ona osoba kojoj je važno da sustav vrijednosti njezinog djeteta bude jednak njezinom sustavu vrijednosti.

Tablica 2. Rezultati ispitivanja vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja

DJECA		RODITELJI	
VRIJEDNOSNI PRIORITETI			
Najviše rangirane vrijednosti		Najviše rangirane vrijednosti	
1. sloboda (M=1,7)	6. samostalnost (M=2,09)	1. jednakost (M=2,09)	6. samostalnost (M=2,46)
2. odanost (M=1,73)	7. razumijevanje (M=2,11)	2. društvena pravda (M=2,19)	7. očuvanje okoliša (M=2,46)
3. jednakost (M=1,75)	8. očuvanje okoliša (M=2,18)	3. odanost (M=2,23)	8. sloboda (M=2,47)
4. uslužnost (pomaganje) (M=1,96)	9. znatiželja (M=2,20)	4. uslužnost (pomaganje) (M=2,39)	9. čistoća (M=2,48)
5. društvena pravda	10. kreativnost (M=2,27)	5. obiteljska sigurnost	10. zdravlje (M=2,51)

(M=2,04)		(M=2,46)	
<i>Najniže rangirane vrijednosti</i>		<i>Najniže rangirane vrijednosti</i>	
1. bogatstvo (M=4,73)	6. samodisciplina (M=3,74)	1. bogatstvo (M=4,5)	6. autoritet (M=3,87)
2. pobožnost (M=4,68)	7. sposobnost (M=3,57)	2. odvažnost (M=4,47)	7. uspješnost (M=3,74)
3. društvena moć (M=4,5)	8. odvažnost (M=3,39)	3. društvena moć (M=4,17)	8. sposobnost (M=3,71)
4. poštovanje tradicije (M=4,16)	9. zadovoljstvo (M=3,18)	4. poslušnost (M=3,99)	9. uzbudljiv život (M=3,61)
5. autoritet (M=3,84)	10. uspješnost (M=3,14)	5. pobožnost (M=3,98)	10. uživanje u životu (M=3,55)
VRIJEDNOSNE ORIJENTACIJE			
<i>Najviše rangirane</i>	<i>Najniže rangirane</i>	<i>Najviše rangirane</i>	<i>Najniže rangirane</i>
1. nezavisnost (M=2,06)	1. moć (M= 4,35)	1. univerzalizam (M=2,45)	1. moć (M=4,18)
2. univerzalizam (M=2,21)	2. tradicija (M=3,73)	2. nezavisnost (M=2,60)	2. poticaj (M=3,78)
3. dobrohotnost (M=2,38)	3. konformizam (M=3,54)	3. dobrohotnost (M=2,60)	3. tradicija (M=3,53)

Usporedbom vrijednosnih prioriteta djece i roditelja utvrđeno je kako između djece i roditelja, kada se govori o najviše rangiranim vrijednostima, postoji sličnost u vrijednosnim prioritetima koji se odnose na sljedeće vrijednosti: *sloboda, jednakost, odanost, društvena pravda, samostalnost, očuvanje okoliša i uslužnost (pomaganje)*. S druge strane, razlike se u najviše rangiranim vrijednostima uočavaju kada se govori o vrijednostima *razumijevanje, znatiželja i kreativnost* koje značajnijima procjenjuju djeca te *obiteljska sigurnost, čistoća i zdravlje* koje značajnijima procjenjuju roditelji. Kada se govori o najniže rangiranim vrijednostima, između djece i roditelja postoji sličnost u vrijednosnim prioritetima koji se odnose na vrijednosti *bogatstvo, društvena moć, pobožnost, autoritet, sposobnost, uspješnost i odvažnost*, dok se razlike u najniže rangiranim vrijednostima uočavaju kada se govori o vrijednostima *poštovanje tradicije, samodisciplina i zadovoljstvo* koje najmanje značajnima procjenjuju djeca, odnosno *poslušnost, uzbudljiv život i uživanje u životu* koje najmanje značajnima procjenjuju roditelji. Shodno tome, može se zaključiti kako je hipoteza H0 prema kojoj *Postoji razlika u vrijednosnim prioritetima djece i njihovih roditelja* djelomično potvrđena.

Rezultati jednosmjerne analize varijance (ANOVA-e) za zavisne skupine rezultata, uz Bonferroni metodu kontrole alpha pogreške, pokazali su da između djece i roditelja ne postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama prema sljedećim motivacijskim tipovima vrijednosti: *moć, tradicija, konformizam i sigurnost*. S druge strane, razlike u vrijednosnim orijentacijama između djece i roditelja uočene su u odnosu na motivacijske tipove vrijednosti *postignuće, hedonizam, poticaj, nezavisnost, univerzalizam i dobrohotnost*. Pritom je utvrđeno kako se statistički značajna razlika s obzirom na motivacijski tip vrijednosti *postignuće* uočava između djece i majki, dok se ne uočava između djece i očeva. Statistički značajna razlika s obzirom na motivacijski tip vrijednosti *hedonizam, poticaj i nezavisnost* uočava se između sve tri skupine ispitanika (djece, majki i očeva). Statistički značajna razlika s obzirom na motivacijski tip vrijednosti *univerzalizam i dobrohotnost* uočava se između djece i očeva, dok se ne uočava između djece i majki. Shodno dobivenim rezultatima, zaključuje se kako je hipoteza H1 prema kojoj *Ne postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja* djelomično potvrđena.

Rasprava

Ovim istraživanjem nastojalo se ispitati i utvrditi vrijednosne orijentacije i vrijednosne prioritete djece i njihovih roditelja kako bi se ukazalo na (ne)postojanje međugeneracijskog prijenosa vrijednosti u obitelji. Dobiveni rezultati u skladu su s istraživanjem kojeg je provela Knafo (2002, prema Lebedina Manzoni, 2007) na uzorku adolescenata u devetnaest različitih zemalja koje je pokazalo kako su dvije

dominantne vrijednosne orijentacije mladih *nezavisnost* i *dobrohotnost*. Na temelju toga, Lebedina Manzoni (2007) zaključuje kako su mladima bez obzira na različite demografske razlike, iste vrijednosti najvažnije i iste vrijednosti najmanje važne, što posredno ide u prilog shvaćanju sustava vrijednosti kao univerzalnog koncepta.

Usporede li se dobiveni rezultati koji se odnose na vrijednosne prioritete i vrijednosne orijentacije djece s domaćim istraživanjima koja kao podlogu uzimaju Schwartzovu teoriju univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti, vidljivo je kako se oni uglavnom preklapaju, posebice kada se govori o najmanje značajnim vrijednosnim prioritetima i vrijednosnim orijentacijama. Rezultati istraživanja kojeg su provele Buljubašić Kuzmanović i Simel (2010) pokazali su kako studenti Filozofskog fakulteta u Osijeku na popisu najvažnijih vrijednosti ističu *slobodu* i *jednakost*, dok kao najmanje važne vrijednosti ističu *društvenu moć*, *poštovanje tradicije*, *autoritet* i *bogatstvo*. Ipak, značajna se razlika uočava u tome što su ispitanici navedenog istraživanja osim *slobode* i *jednakosti*, kao najvažniju vrijednost istaknuli i *obiteljsku sigurnost*, dok su djeca u ovom istraživanju *obiteljsku sigurnost* rangirala među vrijednosti koje za njih imaju središnju značajnost. Za razliku od toga, rezultati ovog istraživanja pokazali su kako su roditelji, u odnosu na djecu, ti koji *obiteljsku sigurnost* procjenjuju kao jednom od najvažnijih vrijednosti. Nadalje, razlika se uočava i kada se govori o vrijednosti *spособnost* koju su ispitanici gore navedenog istraživanja naveli kao značajnu, dok su je ispitanici istraživanja u ovom radu procijenili kao jednom od najmanje važnih.

U odnosu na istraživanje koje je provela Hrnjak (2008) na uzorku srednjoškolaca završnih razreda gimnazija, sličnosti se u vrijednosnim prioritetima uočavaju kada se govori o vrijednostima *sloboda*, *odanost* i *samostalnost*. Međutim, razlike se ponovo uočavaju kada se govori o vrijednostima *obiteljska sigurnost* i *spособnost* koje srednjoškolci, za razliku od ispitanika ovog istraživanja, drže među najvažnijima. Isto tako, srednjoškolci kao najvažniju vrijednost ističu *zdravlje*, dok je ispitanici ovog istraživanja smještaju među vrijednosti koje postižu središnju važnost, za razliku od svojih roditelja koji je procjenjuju kao jednom od najvažnijih. I u istraživanju kojeg je provela Lebedina Manzoni (2007) srednjoškolci *zdravlje* također procjenjuju jednom od najvažnijih vrijednosti, dok se s ispitanicima ovog istraživanja slažu kako je *bogatstvo* i *pobožnost* za njih manje važna. Potrebno je uputiti i na razlike koje se odnose na vrijednosti *uslužnost (pomaganje)*, *očuvanje okoliša*, *kreativnost* i *znatiželja* koje ispitanici ovog istraživanja procjenjuju značajnima, dok ih srednjoškolci smještaju među vrijednosti kojima pripisuju najmanju važnost. Najveća sličnost u dobivenim rezultatima navedenih istraživanja uočava se u kontekstu najniže rangiranih vrijednosti, pri čemu je vidljivo kako se sve tri skupine ispitanika slažu da im vrijednosti kao što su *bogatstvo*, *pobožnost*, *poštivanje tradicije*, *autoritet* i *društvena moć* ne predstavljaju prioritet.

Ostala domaća istraživanja (primjerice Franc, Šakić i Ivičić, 2002; Mrnjauš, 2008) kojima su se ispitivale pojedinačne vrijednosti mladih, a koje su zastupljene i u PVQ upitniku, također govore u prilog vrijednosnim prioritetima djece dobivenim ovim istraživanjem. Međutim, istraživanje koje su proveli Vlah, Lončarić i Tatalović Vorkapić (2011) pokazalo je kako je ipak došlo do određenih promjena u vrijednosnim prioritetima mladih, tj. adolescenata. U njemu su ispitanici vrijednosti kao što su *društvena moć* i *pobožnost* smjestili u dio vrijednosnih prioriteta koji postižu središnju značajnost, a slično je i s vrijednošću *uslužnost (pomaganje)* koja im više ne predstavlja jednu od najvažnijih vrijednosti. Ilišin i Gvozdanović (2016) navode kako se gledajući na sva dosadašnja istraživanja mladih u Hrvatskoj može zaključiti da je došlo do blagih promjena u vrijednosnim prioritetima i orijentacijama. Spomenuta promjena kreće se s jedne strane u smjeru individualizma, što je karakteristika postmaterijalističkih tendencija, dok se s druge strane kreće u smjeru materijalističkih i posebice tradicionalističkih vrijednosti, što je u skladu s promjenama društveno-političkog poretka te procesom retradicionalizacije u suvremenom hrvatskom društvu.

Rezultati ispitivanja vrijednosnih orijentacija djece pokazali su da najviši rezultat postižu motivacijski tipovi vrijednosti *nezavisnost*, *univerzalizam* i *dobrohotnost*, dok najniži rezultat postižu motivacijski tipovi vrijednosti *moć*, *tradicija* i *konformizam*. U odnosu na najviše i najniže rangirane vrijednosti kod ispitivanja vrijednosnih prioriteta, vidljivo je kako su vrijednosne orijentacije i vrijednosni prioriteti djece međusobno usklađeni. Primjerice, najviše rangirane vrijednosti *sloboda*, *samostalnost*,

odanost, jednakost i društvena pravda pripadaju motivacijskim tipovima vrijednosti *nezavisnost, univerzalizam i dobrohotnost*. Isto se primjećuje i kada se govori o najniže rangiranim vrijednosnim prioritetima gdje pojedine vrijednosti, primjerice, *društvena moć, poštivanje tradicije i pobožnost* pripadaju motivacijskim tipovima vrijednosti *moć, tradicija i konformizam*.

U istraživanju kojeg su provele Franz, Šakić i Ivičić (2002), kao i Radin (1988) utvrđeno je da je među hrvatskim srednjoškolicima najzastupljenija *samoaktualizacijska* vrijednosna orijentacija, potom *konvencionalna*, a relativno najmanje *utilitarno-hedonistička* orijentacija. Kada se spomenute rezultate uspoređi s rezultatima ovog istraživanja te ih se „prevede“ u Schwartzovu teoriju vrijednosnih orijentacija, vidljivo je kako među ispitanicima istraživanja postoje određena preklapanja. Tako samoaktualizacijska vrijednosna orijentacija koja odgovara motivacijskom tipu vrijednosti *nezavisnost* i koja je najzastupljenija među ispitanicima navedenih istraživanja, postiže najvišu vrijednost i kod ispitanika ovog istraživanja. Slični rezultati dobiveni su i kada se govori o *utilitarno-hedonističkoj* vrijednosnoj orijentaciji koja odgovara motivacijskom tipu vrijednosti *moć* i koja je među svim grupama ispitanika procijenjena kao jedna od najmanje zastupljenih vrijednosnih orijentacija. Nadalje, istraživanjem kojeg su proveli Vlah, Lončarić i Tatalović Vorkapić (2011) pokazalo se kako adolescenti najveću važnost pridaju vrijednostima iz skupine samoostvarujućih vrijednosti, dok najmanju pridaju onima iz skupine hedonističkih vrijednosti. Na temelju toga, ponovo se uočava sličnost u vrijednosnim orijentacijama obje skupine ispitanika.

U usporedbi vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja, rezultati ovoga rada pokazali su da se mogu uočiti određene sličnosti i razlike između te dvije skupine ispitanika. Roditelji su se izjasnili kako im najviše vrijednosne prioritete predstavljaju vrijednosti *jednakost, društvena pravda, odanost, uslužnost (pomaganje), obiteljska sigurnost, samostalnost, očuvanje okoliša, sloboda, čistoća i zdravlje*, dok im najniže vrijednosne prioritete predstavljaju *bogatstvo, odvažnost, društvena moć, poslušnost, pobožnost, autoritet, uspješnost, sposobnost, uzbudljiv život i uživanje u životu*. U ispitivanju vrijednosnih orijentacija roditelja, dobiveni rezultati pokazuju da najvišu vrijednost postižu motivacijski tipovi vrijednosti *univerzalizam, nezavisnost i dobrohotnost*, dok najmanju vrijednost postižu motivacijski tipovi vrijednosti *moć, poticaj i tradicija*. Iz toga je vidljivo kako su vrijednosni prioriteti i vrijednosne orijentacije roditelja također usklađene. Takvi rezultati odgovaraju rezultatima istraživanja vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija na uzorku odraslih ispitanika kojeg su proveli Schwartz i Bardi (2001) u okviru kojeg se pokazalo da odrasli najviše vrednuju one vrijednosti i iskazuju vrijednosne orijentacije koje pripadaju motivacijskim tipovima *dobrohotnost, univerzalizam i nezavisnost*, dok se među najniže rangiranim motivacijskim tipovima vrijednosti nalaze *tradicija, poticaj i moć*.

Među domaćim istraživanjima koja su se bavila proučavanjem vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija odraslih, a koja kao istraživačku podlogu uzimaju Schwartzovu teoriju univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti, može se istaknuti istraživanje koje je provela Ferić (2008). Rezultati dobiveni ovim istraživanjem pokazali su da odrasla populacija hrvatskih građana među najvišim vrijednosnim prioritetima ističe one vrijednosti koje pripadaju motivacijskom tipu vrijednosti *dobrohotnost i univerzalizam*, dok među najnižima ističe one koje pripadaju motivacijskim tipovima vrijednosti *postignuće, poticaj i moć*, što je u skladu s rezultatima i ovog istraživanja. Ipak, pojedine razlike mogu se uočiti u odnosu na istraživanje kojeg su proveli Dević, Majetić i Krnić (2016). Ispitanici spomenutog istraživanja najveću su važnost pridali motivacijskom tipu vrijednosti *tradicija* koja se u dosadašnjim istraživanjima (primjerice Ferić, 2008; Ferić i Kamenov, 2007), kao i u istraživanju obuhvaćenim ovim radom, sustavno smještala među najniže ili pak srednje rangirane motivacijske tipove vrijednosti.

U odnosu na sve dosad navedeno, uočene sličnosti između djece i njihovih roditelja koje se odnose na najviše rangirane pojedinačne vrijednosti kao što su *sloboda, jednakost, odanost, društvena pravda, samostalnost, očuvanje okoliša i uslužnost (pomaganje)* nisu iznenađujuće, s obzirom na to da gotovo sva dosad istaknuta istraživanja djece (tj. mladih i adolescenata), kao i roditelja (tj. odraslih osoba) pokazuju kako se njihovi najviše rangirani motivacijski tipovi vrijednosti vežu uz *dobrohotnost, univerzalizam i konformizam*, a koji obuhvaćaju upravo te pojedinačne vrijednosti. Nadalje, ovim je istraživanjem utvrđeno i da između djece i njihovih roditelja postoji sličnost i kada se govori o najniže rangiranim vrijednosnim prioritetima koji se odnose na vrijednosti *bogatstvo, društvena moć, pobožnost,*

autoritet, sposobnost, uspješnost i odvažnost, odnosno vrijednosnim orijentacijama koje se vežu uz motivacijske tipove vrijednosti *moć i tradicija*. Rezultati najniže rangiranih vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija također se preklapaju s većinom postojećih (gore spomenutih) istraživanja.

Temeljem svega toga, može se izvesti zaključak kako između djece i njihovih roditelja obuhvaćenih istraživanjem u ovome radu, postoji značajan dio vrijednosnih prioriteta i vrijednosnih orijentacija koji im je zajednički, odnosno u kojem se uočavaju određene sličnosti te da je tako moguće govoriti i o postojanju međugeneracijskog prijenosa vrijednosti između te dvije skupine ispitanika. Rezultati koji ukazuju na eventualne razlike u vrijednosnim prioritetima i vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja (koji se, primjerice, uočavaju na vrijednostima kao što su *razumijevanje, znatiželja i kreativnost* koje značajnijima procjenjuju djeca te *obiteljska sigurnost, čistoća i zdravlje* koje značajnijima procjenjuju roditelji), moguće je objasniti u odnosu na životno razdoblje u kojem se svaka od skupina ispitanika nalazi. Primjerice, za razdoblje adolescencije u kojem se nalaze ispitana djeca nije iznenađujuće što njima *znatiželja* predstavlja jednu od najvažniju vrijednosti, dok roditeljima, za razliku od njihove djece, jednu od najvažnijih vrijednosti predstavlja *obiteljska sigurnost*.

Nadalje, rezultati ispitivanja povezanosti u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja pokazali su kako između roditelja i djece ne postoji značajna razlika u odnosu na motivacijske tipove vrijednosti *moć, tradicija, konformizam i sigurnost*. S druge strane, značajna razlika postoji kada je riječ o motivacijskim tipovima *postignuće, hedonizam, poticaj, nezavisnost, univerzalizam i dobrohotnost*. Preciznije, utvrđeno je kako se statistički značajna razlika s obzirom na motivacijske tipove vrijednosti *hedonizam, poticaj i nezavisnost* uočava između sve tri skupine ispitanika (djece, majki i očeva), dok se razlike u ostalim motivacijskim tipovima vrijednosti uočavaju s obzirom na jednog od roditelja, što govori u prilog tome kako varijabla spol djeteta, odnosno roditelja ima primjetnu ulogu u određenju povezanosti njihovih vrijednosnih orijentacija. Tako je utvrđeno da se značajna razlika s obzirom na motivacijski tip vrijednosti *postignuće* uočava između djece i majki, dok se ne uočava između djece i očeva. Isto tako, utvrđeno je i kako se značajna razlika s obzirom na motivacijski tip vrijednosti *univerzalizam i dobrohotnost* uočava između djece i očeva, dok se ne uočava između djece i majki. Ferić (2009) ističe da spol djeteta predstavlja varijablu koja ima istaknutu ulogu u procesu prijenosa vrijednosti u obitelji, pa su tako djevojke u svojim vrijednosnim prioritetima sličnije majkama, dok su mladići sličniji očevima. Uzevši u obzir činjenicu kako je uzorak ovog istraživanja činilo 85,71% djece ženskog spola, može se objasniti zašto djeca iskazuju veću povezanost u svojim vrijednosnim orijentacijama sa svojim majkama, nego s očevima.

Nastavno spomenimo kako je u istraživanju koje je provela Visković (2013) utvrđeno da između djece i roditelja postoji značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama *tradicija i konformizam*, dok je u okviru istraživanja ovoga rada utvrđeno da ne postoji. Nadalje, pojedina strana istraživanja koja su se bavila ispitivanjem povezanosti vrijednosnih orijentacija između roditelja i djece također su pokazala drugačije rezultate nego u ovom radu. Moskvicheva i sur. (2016) utvrdile su kako u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja postoji statistički značajna razlika s obzirom na motivacijske tipove vrijednosti *univerzalizam i konformizam*. U odnosu na motivacijski tip vrijednosti *univerzalizam*, razlika je uočena između djece i njihovih očeva, dok je u odnosu na motivacijski tip vrijednosti *konformizam* razlika uočena između djece i njihovih majki. U usporedbi s rezultatima istraživanja provedenog u ovome radu, vidljivo je kako se rezultati istraživanja preklapaju jedino u odnosu na motivacijski tip vrijednosti *univerzalizam*. Povezanošću vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja bavili su se i Thi Khanh Ha i sur. (2015) koji su utvrdili da između djece i roditelja ne postoji statistički značajna razlika u odnosu na motivacijski tip vrijednosti *dobrohotnost*, dok postoji u odnosu prema svim ostalim motivacijskim tipovima vrijednosti. Usporede li se rezultati navedenog istraživanja s rezultatima dobivenim u ovom radu, uočava se kako između njih ne postoji nikakva značajnija sličnost.

S obzirom na ispitivanje povezanosti u vrijednosnim orijentacijama djece i njihovih roditelja prema motivacijskim tipovima vrijednosti koji proizlaze iz Schwartzove teorije univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti, vidljivo je kako se dobiveni rezultati u ovom istraživanju u globalu ne preklapaju s pojedinim stranama istraživanjima, dok se djelomično preklapaju s domaćim istraživanjima. Dobivene razlike moguće je protumačiti s obzirom na drugačiji društveno-kulturalni kontekst u kojem se su

vrijednosne orijentacije djece i njihovih roditelja ispitivale. Ipak, valja ponoviti kako su istraživanja koja se bave proučavanjem povezanosti vrijednosnih orijentacija (djece i njihovih roditelja) i koja bi pružila bolji uvid u proučavanje ovog fenomena rijetka (Reić Ercegovac i Koludrović, 2010), a posebice ona koja kao podlogu uzimaju Schwartzovu teoriju univerzalnog sadržaja i strukture vrijednosti. To se najviše primjećuje u domaćem istraživačkom kontekstu gdje dosad u dostupnoj literaturi nije objavljeno ili bilo pronađeno niti jedno takvo istraživanje. Stoga se preporučuje izvedene zaključke o povezanosti vrijednosnih orijentacija djece i njihovih roditelja u kontekstu rasprave ovog rada uzeti i s određenim oprezom.

Zaključak

Unatoč tome što se vrijednosti javljaju kao važan istraživački fenomen u gotovo svim društveno-humanističkim znanostima, u njihovom jasnom teorijskom određenju još uvijek postoje brojne nesuglasice. Među istraživačima koji se njima bave još uvijek nema konačnog dogovora o tome koje sve vrste ili klasifikacije vrijednosti postoje, koja je njihova uloga i funkcija te kako ih se može hijerarhizirati. Ipak, svi se slažu da vrijednosti imaju prepoznatljivo i neizostavno mjesto u životu svakog pojedinca i društva.

Ključnu ulogu u prijenosu vrijednosti ostvaruju obitelj i škola, koji kao takvi predstavljaju najvažnije čimbenike u međugeneracijskom prijenosu vrijednosti. Stoga postojeća „kriza vrijednosti“, koja je prema mišljenjima mnogih autora rezultat različitih promjena i oblika napretka unutar suvremenog demokratskog društva, sve više naglašava i stavlja pred brojne izazove ulogu obitelji i odgojno-obrazovnog sustava kao primarnih „učitelja“ i „prenositelja“ vrijednosti. Roditelji su sukladno tome kao prvi i najvažniji odgojitelji svoje djece pozvani unutar obiteljskog konteksta prenositi različite moralne, odgojne i obiteljske vrijednosti, kao i norme prihvatljivog društvenog ponašanja, dok se od nastavnika, učitelja i pedagoga očekuje da kroz ostvarivanje nastavnog kurikulumata aktualiziraju odgoj za vrijednosti u školama.

Na kraju rada, potrebno je još osvrnuti se i na neke uočene prepreke, kao i moguća poboljšanja samog istraživanja. U prvome, to se odnosi na relativno maleni uzorak djece i njihovih roditelja, odnosno obitelji. Stoga se preporučuje slična istraživanja provesti na većem uzorku kako bi rezultati istraživanja bili što reprezentativniji. Također, problem je predstavljala i neusklađenost u broju ispitanika prema spolu zbog čega je izostavljena analiza povezanosti vrijednosnih orijentacija prema odnosima dijada unutar obitelji. Kao neke od dodatnih preporuka za buduća istraživanja koja se bave proučavanjem vrijednosti u obiteljskom kontekstu, preporuča se istražiti kako djeca percipiraju vrijednosti svojih roditelja te postoji li ovisno o tome, povezanost njihovih vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih prioriteta.

Literatura

1. Barni, D. et al. (2014). Parent–Child Value Similarity Across and Within Cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 45(6): 853-867.
2. Barni, D. i Knafo-Noam, A. (2012). Value Systems of Fathers, Mothers and Adolescents: Do Parents and their Children Construe Basic Values in the Same Way? *Survey Research Methods*, 6(1): 3-11.
3. Bojović, Ž., Vasiljević, D. i Sudzilovski, D. (2015). Vrijednosti i vrijednosne orijentacije studenata, budućih učitelja i odgojitelja. *Croatian Journal of Education*, 17(4): 11-35.
4. Buljubašić Kuzmanović, V. i Simel, S. (2010). Odnos univerzalnih i ponašajnih vrijednosti mladih. *Školski vjesnik*, 59(3): 373-386.
5. Demir, K., i Kok, A. (2012). Students' Families and Family Values. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47, 501–506.
6. Dević, I., Majetić, F. i Krnić, R. (2016). Vrijednosne preferencije hrvatskih građana kao odrednice materijalizma. *Društvena istraživanja*, 24(4): 555-576.

7. Ferić, I. (2008). Sustav vrijednosti kao odrednica dominantnih političkih preferencija. *Društvena istraživanja*, 17(4/5): 96-107.
8. Ferić, I. (2009). *Vrijednosti i vrijednosni sustavi*. Zagreb: Alinea.
9. Ferić, I. i Kamenov, Ž. (2007). Vrijednosti kao prediktori stavova i ponašanja. *Društvena istraživanja*, 16(1/2): 51-71.
10. Franc, R. Šakić, V. i Ivičić, I. (2002). Vrednote i vrijednosne orijentacije adolescenata: hijerarhija i povezanost sa stavovima i ponašanjima, *Društvena istraživanja* 11(2/3): 215-238.
11. Goodnow, J. J. (1992). Parents' ideas, children's ideas: the bases of congruence and divergence. U: I. E. Sigel, A. V. McGillicuddy-DeLisi, i J. J. Goodnow (ur). *Parental beliefs systems: The psychological consequences for children*. Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.
12. Grusec, J. E. i Goodnow, J. J. (1994). Impact of parental discipline methods on the child's internalization of values: A reconceptualization of current points of view. *Developmental Psychology*, 30: 4-19.
13. Hobljaj, A. (2007). Odgoj i obrazovanje za vrijednosti u kontekstu vrijednosno usmjerenog društva. *Dijete i društvo*, 9(2): 311-332.
14. Hoge, D. R, Petrilo, G. H. i Smith, E. I. (1982). Transmission of religious and social values from parents to teenager children. *Journal of Marriage and the Family*, 44: 569-580.
15. Hrnjak, M. (2008). *Usporedba hijerarhija vrijednosti i strukture vrijednosnog sustava srednjoškolaca iz Zagreba i Skopja*. Diplomski rad. Dostupno na: darhiv.ffzg.unizg.hr/608/1/MarijanaHrnjak.pdf, pristupljeno 20. veljače, 2017.
16. Ilišin, V. (2011). Vrijednosti mladih u Hrvatskoj. *Politička misao*, 48(3): 82-122.
17. Ilišin, V. i Gvozdanović, A. (2016). Struktura i dinamika vrijednosti mladih u Hrvatskoj. U: Sekulić, D. (ur). *Vrijednosti u hrvatskom društvu*. Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo.
18. Ilišin, V., Radin, F. i Županov, J. (1986) (ur.), *Kultura radničke omladine: prilog istraživanju položaja vrijednosti i aktivnosti mladih radnika u SR Hrvatskoj*. Zagreb: Centar društvenih djelatnosti Saveza socijalističke omladine Hrvatske.
19. Janković, J., Berc, G. i Blažeka, S. (2004). Neke opće i obiteljske vrednote u selu i gradu. *Sociologija sela*, 42(1/2): 91-111.
20. Jukić, R. (2013). Moralne vrijednosti kao osnova odgoja. *Nova prisutnost*, 11(3): 241-263.
21. Knafo, A. i Schwartz, R. H. (2001). Value Socialization in Families of Israeli-born and Soviet-born Adolescents in Israel. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(2): 213-228.
22. Lebedina Manzonei, M. (2007). Vrijednosti za odgoj i samoodgoj. *Dijete i društvo*, 9(2): 367-381.
23. Miliša, Z., Dević, J. i Perić, I. (2015). Kriza vrijednosti kao kriza odgoja. *Mostariensia: časopis za humanističke znanosti*, 19(2): 7-20.
24. Moskvicheva, N. et al. (2016). Relationship between adolescents' and parents' life values and attitudes toward future profession. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 217: 160-168.
25. Mrnjajus, K. (2008). *Pedagoška promišljanja o vrijednostima*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
26. Radin, F. (1988). Hijerarhije i strukture društvenih vrijednosti. U: Fanuko, N. et al. (ur.), *Fragmenti omladine*. Zagreb: Radna zajednica RK SSOH i Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu.
27. Reić Ercegović, I. i Koludrovac, M. (2010). Međugeneracijski prijenos vrijednosnih prioriteta između majki i kćeri. *Školski vjesnik*, 59(1): 89-98.
28. Schwartz, S. H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25: 1-65.
29. Schwartz, S. H. i Bardi, D. (2001). Value Hierarchies across Cultures: Taking a Similarities Perspective. *The Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(3): 268-290.
30. Tamm, A. i Tulviste, T. (2014). Brief report: Value priorities of early adolescents. *Journal of Adolescence*, 37(5): 525-529. Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24931555>, pristupljeno 25. rujna, 2017.

31. Thi Khanh Ha, T., Van Luot, N. i Różycka-Tran, J. (2015). Similarities and differences in values between Vietnamese parents and adolescents. *Health psychology report*, 3(4): Dostupno na: http://www.academia.edu/22271796/Similarities_and_differences_in_value_between_Vietnamese_parents_and_adolescents_Health_psychology_report_2015. University_of_Gdansk_Poland_Volume_3_4_281-291. ISSN_2353-4184, pristupljeno 20. veljače, 2017.
32. Visković, I. (2013). Medugeneracijski prijenos vrijednosti s roditelja na djecu adolescente u općini Tučepi. *Školski vjesnik*, 62(2/3): 253-268.
33. Vlah, N., Lončarić, D. i Tatlović Vorkapić, S. (2009). Struktura vrijednosnih orijentacija i hijerarhija vrednota učenika strukovnih škola. *Društvena istraživanja*, 20(2): 479-493.
34. Vujčić, V. (1987). *Sistem vrijednosti i odgoja*. Zagreb: Školske novine.

INTERGENERATIONAL VALUE ORIENTATIONS AND VALUE PRIORITIES

Summary

Values have a recognizable role in the everyday life of every individual and society and questions such as: For which values should children be raised? What are the value orientations and the youth's value priorities? Are there differences in value orientations and value priorities for young and older generations? are always up to date. In this paper we present the results of the research with the aim to examine the value orientations and value priorities of children and their parents in order to point to the (non)existence of intergenerational value transmission in the family. Research results showed that children and their parents show similarities in their value priorities, indicating the existence of intergenerational value transmission. Relying on Schwartz's theory of universal content and structure of values, both examinees assessed the values that belong to the motivational types of values of universalism, self-direction, and benevolence, while the least appreciated values belonging to the types of power and tradition. By examining the relationship between value orientations of children and their parents according to ten motivational types of values, it has been established that there is a connection between motivational types of power, tradition, conformity and security. On the other hand, the differences noted are in favor of the fact that children are more similar in their value orientations to their mothers, than their fathers.

Key words: *young people, values, value priorities, value orientations, intergenerational value transmission*